

Bildande av naturreservatet Gråtbron i Köpings kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas i bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Gråtbron.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se reservatsföreskrifter).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård (bilaga 2). Förvaltare av reservatet är Länsstyrelsen.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

- 1 avverka, gallra, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd,
- 2 ta bort eller upparbeta döda eller döende träd och vindfällen,
- 3 bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (exempelvis att gräva, muddra, spränga, schakta, dämna, borra, nydika, rensa dike, utfylla, tippa, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning),
- 4 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen,
- 5 anordna upplag
- 6 uppföra ny byggnad eller annan anläggning (så som vindkraftverk, torn, mast, antenn, luft eller markledning)
- 7 framföra motordrivet fordon utanför anlagda vägområden. Undantag gäller för uttransport av större vilt (ex. älg, hjort, björn och vildsvin). Uttransporten ska då ske så att skador på mark och vegetation minimeras.
- 8 införa nya växt- eller djurarter i området

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

- 1 upplåta mark för arrangemang som riskerar att ge upphov till långvariga skador på mark och vegetation, ex. orienteringstävling, lajvspel eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång
Fastighetsägare och innehavare av särskilt rätt förpliktas tåla att följande
anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

- 1 utmärkning av reservatets gräns och utplacering av informationstavlor,
- 2 Avverkning, röjning, utglesning, frihuggning, ringbarkning, stängsling för att gynna lövföryngring eller annan biotopvårdande åtgärd i syfte att gynna biologisk mångfald,
- 3 dokumentation och uppföljande undersökningar av markförhållanden, flora och fauna
- 4 markerad stigslinga i del av området

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 gräva, hacka, rista, måla eller på annat sätt skada jordytan eller annat fast naturföremål,
- 2 skada levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetationen eller naturföremål i övrigt t.ex. genom att insamla örter, gräs, mossor, svampar eller lavar, med undantag för bär och matsvamp för husbehov,
- 3 klättra i boträd eller på annat sätt avsiktligt störa djurlivet,
- 4 cykla eller rida i terrängen,
- 5 insamla insekter eller andra ryggradslösa djur,
- 6 anbringa tavla, skylt, affisch eller permanent snitsla spår.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel,
- att jakt genomförs i enlighet med jaktvårdslagen,
- vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens godkännande,
- att nödvändiga åtgärder vid eventuell brandbekämpning utförs,
- skötsel och underhåll av befintliga bilvägar (se bilaga 2.1),
- skötsel och underhåll av telefonledning och ledningsgata längs befintlig stolplinje (se bilaga 2.1). Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen innan eventuell åtgärd.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Gråtbron
RegDOS-id	2021850
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Köping
Lägesbeskrivning	ca 1,5 km S om Kolsva
Karta:	Terrängkartan: 11GSV Fastighetskartan: 11G1a
Naturgeografisk region:	26, Skogslandskapet omedelbart söder om Norrlandsgränsen
Fastigheter:	Del av Ådesta 4:5
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal:	19 ha, varav produktiv skogsmark 19 ha

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla förekommande naturtyper med inriktning på naturvärden kopplade till rika löv- och grandominerade skogar, samt till källpåverkad och översilad skogsmark,
- gynna ovanliga och hotade arter knutna till förekommande naturtyper genom att bibehålla eller förbättra förutsättningarna för deras långsiktiga överlevnad,
- bevara ett landskapsavsnitt som genom sina speciella naturgivna förutsättningar i kombination med den historiska markanvändningen utvecklat särskilt höga naturvärden,
- erbjuda allmänheten ett från skogsbruk tämligen opåverkat och variationsrikt avsnitt av Hedströmsdalen som också kan nyttjas som strövområde.

Syftet ska nås genom att

- större delen av området lämnas för fri utveckling så att skogsbestånden får utvecklas och bli biologiskt gamla,
- en hög lövträdsandel bibehålls i områdets löv- och blandskogar,
- naturvårdsinriktade skötselåtgärder bedrivs i området, exempelvis genom röjning och selektiv avverkning som syftar till att gynna lövträd eller att efterlikna naturliga beståndsstrukturer,
- reservatet markeras ut, strövstigar anläggs och informationsskyltar placeras ut vid strategiska platser i terrängen.

Beskrivning av området

Reservatet är beläget cirka 1,5 km söder om centrala Kolsva och omfattar ett avsnitt av den skogsbevuxna västra sluttningen ner mot Hedströmmens dalgång.

Jordmånen i området utgörs till stor del av finsediment, där erosion av ytvatten genom årens lopp skurit sig ner genom det finkorniga materialet och bildat ett antal mindre bäckraviner. Sluttningsmarken är huvudsakligen beklädd med löv- och blandskogar av sekundär typ, men även grandominerade bestånd utgör en betydande del i reservatet. I trädsiktet är asp, gran, björk och gråal vanligast förekommande. Fältvegetationen är till stor del av frisk, ställvis fuktig, lågört-typ med inslag av enstaka kalkgynnade arter och merparten av områdets skogar är av hög bonitet. Värdefulla och något säregna inslag i området är fuktiga översilade ytor och ett flertal diffusa källflöden till vilka en intressant flora är knuten.

Skälen för beslutet

Prioriterade bevarandevärden

Områdets höga biologiska värden är huvudsakligen kopplade till den sammanhängande arealen av vuxna löv- och grandominerade skogar av frisk – fuktig lågört-typ. Rika markförhållanden avspeglas, förutom i den lägre vegetationens inslag av kalkgynnade växter, även genom de resliga träd som dominerar i de vuxna skogsbestånden. Skogar av hög bonitet har i ”Strategi för formellt skydd av skog i Västmanlands län” pekats ut som en av flera skogstyper som är underrepresenterade i formellt skyddade områden och som därför skall prioriteras i det formella skyddsarbetet. Området finns även beskrivet i rapporten ”Statliga skyddsvärda skogar. Svealand utom Dalarnas län”.

Speciella naturgivna förutsättningar har satt sin prägel på naturen vid Gråtbron. Framförallt har områdets topografi och hydrologi en stor betydelse för områdets karaktär och höga naturvärden. Förekomsten av flera mindre ravinbildningar är av stort intresse. Ett flertal diffusa källflöden och den fuktiga översilade marken som återfinns i bäckraviner och i övriga delar av slutningen hyser en särpräglad och ofta örtrik flora, där flera arter har få kända förekomster i Västmanlands län. Därutöver är området betydelsefullt för arter knutna till senare stadier av lövsuccessioner. Delar av de vuxna lövrika bestånden som endast brukats extensivt under senare årtionden har börjat anta karaktärsdrag som förknippas med äldre naturskogar. Ställvis täta ansamlingar av torrträd och kullfallna stammar av gran och lövträd gagnar trängda skogsmarksarter som är beroende av en kontinuerlig och god tillgång på död ved.

De känsliga arter, som på olika sätt gynnas av det intressanta skogstillståndet, skulle samtidigt missgynnas av de miljöförändringar som följer av skogsbruk och andra typer av ingrepp. Genom att undanta områdets säregna miljöer och rika skogar från skogsbruk kommer naturvärdena att öka ytterligare. Det är dessutom en förutsättning för att de känsliga och för naturtyperna karakteristiska arterna på längre sikt ska kunna fortleva i livskraftiga populationer och för att deras möjligheter att kunna sprida sig i landskapet skall öka.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen *levande skogar* och *ett rikt växt- och djurliv* om vilket Sveriges riksdag beslutat.

Motiv till skyddsformen naturreservat

Det är ett angeläget allmänt intresse att värdefulla skogsmiljöer med dess arter och livsmiljöer bevaras och skyddas. Skyddsformen bevarar värdefulla större skogsområden från skogsbruk och fragmentering, samtidigt som andra för naturvärdena skadliga verksamheter begränsas. Naturvärden knutna till bl.a. lövträd medför ett potentiellt framtida skötselbehov och förutsätter ett långsiktigt ändamålsenligt skydd, vilket gör naturreservat till lämpligaste skyddsform.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av naturreservatet inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden uppmärksammades av den ideella naturvården i början av 1990-talet. Främst lyftes Gråtbrons stora botaniska värden fram, men området visade sig vara av intresse även ur entomologisk synvinkel. Flera efterföljande ideella inventeringar med översiktlig ambitionsnivå har kompletterat tidigare kunskaper om områdets kärlväxtflora och har påvisat ytterligare kryptogamvärden. En del av området klassificerades som nyckelbiotop i samband med Sveaskogs nyckelbiotopsinventering (år 1998). Gråtbron ingick i den naturvärdesinventering av det statliga skogsinnehavet som Länsstyrelsen genomförde 2003, varvid området avgränsades och beskrevs översiktligt. År 2008 träffades en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog som innebär att de områden som efter inventeringen redovisats som skyddsvärda ska ges någon form av långsiktigt skydd. Gråtbron var ett av fem objekt belägna i Västmanlands län som berörs av överenskommelsen och som Sveaskog upplåter för naturreservatsbildning.

Samråd

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, samt enligt 25 § nämnda förordning med Köpings kommun.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning utrett föreskrifternas kostnadmässiga och andra konsekvenser och dokumenterat dessa i en konsekvensutredning.

Remiss

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. förelagts att inom en tid av sex veckor yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet Gråtbron.

Remissyttranden och Länsstyrelsens avvägningar med avseende på dessa Remissyttranden har inkommit ifrån Sveaskog AB, Försvarsmakten, Köpings kommun, Polismyndigheten i Västmanlands län, Skanova Access AB, Skogsstyrelsen i Västmanlands distrikt, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Trafikverket och Västmanlands orienteringsförbund.

Sveaskog AB har inkommit med flera förslag på omformuleringar och förtydliganden i en tidigare version av beslutet. Bland annat vill *Sveaskog* framhäva att man är positivt inställda till idrottsaktiviteter o. dyl. inom de s.k. SNUS-objekten. Man önskade därför en något annorlunda formulering än vad som framgick av en tidigare remissversion. *Sveaskog AB* hade även synpunkter på formuleringen till vem eventuella virkesrester tillfaller och att det enligt avtal mellan *Sveaskog AB* och Naturvårdsverket var markägaren, dvs. *Sveaskog AB*. Vidare önskade *Sveaskog* att det tydligt ska framgå i reservatsföreskrifterna att eventuella upplåtelser (t.ex. jakträttsupplåtelser) kvarstår hos markägaren. Ett förslag på formulering gavs. Länsstyrelsen har beaktat markägarens synpunkter och till stor del inarbetat dessa i beslutet till bildande av naturreservatet Gråtbron.

Miljökontoret i Köpings kommun är positivt inställda till bildandet av naturreservatet Gråtbron. Miljökontoret upplyser dock om att skyddsvärd natur och arter även finns på den fastighet som gränsar till reservatsområdet norra del samt längs åkerkanten öster om den föreslagna reservatsgränsen. Skyddsvärd natur finns även runt uppfarten till grustäkten i områdets sydöstra del, med bland annat förekomst av både storgröe och springkorn. Till den senare är flera sällsynta fjärilar knutna. Miljökontoret önskar i sin skrivelse att även dessa områden, och då speciellt det sistnämnda, inkluderas i naturreservatet.

Naturreservatet Gråtbron är ett s.k. SNUS-objekt som har möjliggjorts genom ett avtal upprättat mellan *Sveaskog AB* och Naturvårdsverket. I avtalet förbinder sig *Sveaskog AB* att frivillig upplåta skogsmark för reservatsbildning. Gränserna till de i avtalet berörda objekten har till stor del framtagits av Länsstyrelsen och har sin grund i vad man vid tidpunkten ansåg vara värt att skydda. Områdena norr och öster om reservatet har, eftersom de ligger på fastighet med annan markägare, aldrig varit aktuella att inkludera i reservatet. Det gamla täktområde som är beläget i områdets sydöstra del exkluderades ur det gränsförslag som inlämnades till Naturvårdsverket bland annat som en följd av att det inte ansågs besitta några skogliga värden. Det gränsförslag som framgår av beslutskartan (bilaga 1) var det förslag som ingick i det avtal som tecknades med *Sveaskog AB* och endast mycket små gränsjusteringar har medgivits därefter. Länsstyrelsen har tagit Miljökontorets synpunkter i beaktande men konstaterar att det i dagsläget inte är aktuellt att justera gränserna. Ifall området i sydöst även i framtiden anses ha

sådana värden att det bör skyddas kan Länsstyrelsen ta upp frågan om ett eventuell utvidgat skydd.

Skanova Access AB reste en fundering kring den skrivning bland undantagen som berörde dem, om skötsel och underhåll av befintlig telefonledning. Man undrade om byte av kabel eller uppsättning av ytterligare en kabel (fiber) längs befintlig stolprad faller in under underhåll och därmed tillåts enligt föreskrifterna. Länsstyrelsen anser att så är fallet, så länge det görs längs befintlig stolprad. Efter kontakt med *Skanova* infördes en något förändrad formulering in under undantagen.

Trafikverket påpekar att man förutsätter att den normala driften och underhållet för att upprätthålla en god standard och god trafiksäkerhet på väg 586 kan fortgå utan inskränkningar av reservatsföreskrifter. Länsstyrelsen anser att förekommande formuleringar i beslutet inte nämnvärt bör inskränka underhållet av de i området förekommande vägarna.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har lämnat förslag på kompletteringar och korrigeringar av texten i förslaget till beslut, med avseende på vissa geologiska termer. Förslagen har till största delen inarbetats i den slutliga texten.

Ingen av de övriga remissinstanserna eller sakägarna har haft någon erinran eller några synpunkter på förslaget till beslut om reservatsbildning.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Dispens får inte meddelas om skälet strider mot reservatets syfte. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva naturreservatet.

Insektsangrepp mm

Vindfällan och stormskadad skog ska lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen (1979:429) kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Kulturmiljövärden

Enligt 1 kap. 1 § lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, skall enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks och begränsas. Bestämmelserna är tillämpliga på kulturhistoriska lämningar. Hänsyn är även påkallad enligt 30 § skogsvårdslagen.

Virkesintäkter

Alla virkessortiment, inkl. grenar och toppar (GROT), som naturvårdsförvaltaren avser att ta bort från området, dvs. sådant virke som av naturvårdskäl inte bör kvarlämnas, tillfaller markägaren.

Arrenden

Förekommade upplåtelser (t.ex. jakträttsupplåtelser) kvarstår tillsvidare hos markägaren. Vid upplåtelser upplyser markägaren om de begränsningar som reservatets föreskrifter innebär.

Kungörelse

Beslut om kungörelse, se bilaga 3.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Landshövding Ingemar Skogö, beslutande, och naturvårdshandläggare Markus Rehnberg, föredragande, samt

länsråd Sofia Wallström,
jurist Andreas Simon,
planhandläggare Oskar Vikman,
kulturmiljöhandläggare Ulf Lindberg och
enhetschef Anna Olofsson

Ingemar Skogö

Markus Rehnberg

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om kungörelsedelgivning
4. Hur man överklagar